

MŪZOS

Mūza

1. mit. kiekviena iš devynių graikų deivių, mokslų ir menų globėjų.

2. prk. poetinio įkvėpimo šaltinis.

Kaliopė, epinės poezijos mūza („epinė poezija“);

Klio, istorijos mūza („istorija“);

Erata, elegijos mūza („elegija“);

Euterpė, muzikos mūza („muzika“);

Melpomenė, tragedijos mūza („tragedija“);

Polymnija, lyrinės poezijos mūza („lyrinė poezija“);

Terpsichorė, šokio ir chorinių himnų mūza („šokis“);

Talija, komedijos ir idilijos mūza („komedija“);

Uranija, astronomijos, astrologijos ir geometrijos mūza („astronomija“).

KALIOPĒ, EPINĒS POEZIJOS MŪZA („EPINĒ POEZIJA“);

Aš pajuntu tave iš tolo
pagal gaisro dūmā-
dulkēti plaukstosi plaukai,
ir pēdsakas sukruvintas.
Baudžiauninkai tave užmiršo –
jie į juodą pūdymą
įrašė savo epą,
jei neišvežė rekrūtuos,
jei rykštēm jų neužplakė,
jei giriose plėšikais
jie nepavirto, žemėje-
jų tūkstantmetis epas,
rugių lauku
po baltu atšiauriu dangum išlikęs,
gėlių ir medžių šaknyse
jo kilnūs žodžiai slepias...

KLIO, ISTORIJOS MŪZA

(„ISTORIJA“)

Pajūryje žaidžia nuoga mergaitė –
ji piešia ant smėlio,
bet vaikiškus jos žemėlapius
naktį nuplauna bangos.
Kodėl šios laikinos naivios linijos –
tokios brangios?
Jos turi formą širdies,
ir iš jų ištrykšta versmė.

Mergaitė kopos viršūnėj
delnais išsijoja gintarą,
ji stato smėlio pilis
ir mažus graudingus
piliakalnius,
ir sunkiasi smiltys jai pro pirštus,
ir viesulu lekia –
užpusto miglotam krante
apraizgytą jūržolėm inkarą.

ERATA, ELEGIJOS MŪZA („ELEGIJA“)

Prieikite, žmonių vaikai, išalkę ir apdrisę,
prieikite – aš sklidina jums amžino švelnumo.

Prispjaudytoj metro stoty

lelijos žiedą numetėt,

dabar pakelkit jį

ir pabučiuoti jį išdriškite.

Prieikite, žmonių vaikai –

verkiu, kai jūs išsiskiriat,

prieikite –

viltim širdis ir marmure man plaka.

Jus vienišus lydėsiu

į beprotnamio palatą,

dainuosiu jums

iš užmiršto metro stoty tranzistoriaus.

EUTERPĖ, MUZIKOS MŪZA

(„MUZIKA“)

O duok lietaus, duok liūdną fleitą –
vėl prasiveria nekantrios lūpos,
nes pabučiavimo nesu ilgėjęs
labiau negu tavęs,
Pro tavo skraistę išvystu
baltom kolonom tolstančias
gatves,
Nuplautas ašarų šviesiais lašais,
kai šviečia kalvose ir kupuluos
Tokia skaudi žara –
tarytum pirmąkart
virš miesto saulė leistųs,
Ir lyg šaltinio garsas pasigirsta
marmuriniam peizaže,
Ir kyla gerkle kamuolys,
ir žadą užima,
ir tai pradžia.
Prispaudžiu lūpas
prie senovinės šventos šarmotos
tavo fleitos.

MELPOMENĖ,
TRAGEDIJOS
MŪZA
(„TRAGEDIJA“)

Eikš, moteriške, kraujo raudonumo suknele,
nakčia per tuščią aikštę

artinkis aukštai kulniukais
lyg ant koturnų.

Vyno butelis tamsoj sukultas,
ir kraujas trykšta ant šaligatvio.

Neatsisuk –
ne tu užspaudei mirštantiems akis.

Vainiko vynuogės
suakmenėja baltoje barokinėje sienoje
po dūmų uždanga,

o lemtį su tavim susieję
be kaukių lieka ateičiai,
tau dingus mūrų vingiuose.

POLYMNIJA,
LYRINĖS
POEZIJOS
MŪZA
(„LYRINĖ
POEZIJA“)

Pirštas ant lūpų. Tyla.

Priešmirtinė tyla pasauly.

Gulinčio veidas užklotas

balta purvina marška.

Laimink mus rankom leinom

sužvėrėjusių miestuos, kur paauglį
užmuša gatvėj.

Mes velkamės pilku rūbu, prisimerkiam
saulės šviesoj,

susispiečiam apie susimąsčiusią mūžą.

Būk mums vedle

kokio nors troleibuso spūsty per kaitrą,
staigiai suūžia minia,

ir lyg sprogmenys – chorų muzika,
plaunančioj jos liepsnoj
tu savo kaltes atpirkai.

TERPSICHORĖ,
ŠOKIO IR
CHORINIŲ
HIMNŲ MŪZA
(„ŠOKIS“);

O šok, nes tu kartoji
snieglašos, miglos ir dūmų judesį,
nes tu esi šarmos naktinis žiedas,
nišoj besiskleidžiantis.

O šok nuoga, sutirpstanti nuo žvilgsnių,
šok, kol vėją jusi –
eilėraščių pašėlęs ritmas neš tave,
bus naktys klaidžios,
bus sielvarto striptizas, nemigos erdvė –
nebus tau plojama,
žiemos lediniai veidrodžiai
gražins tau tavo kūną.

Paskui užmetę sutemą
lyg skraistę mėlyną ir ploną,
tave pakels nuo gatvės grindinio –
besparnę, sunkią, kruviną.

TALIJA,
KOMEDIJOS
IR
IDILIJOS
MŪZA

(„KOMEDIJA“)

Suskambo tamsoj telefonas –

vijokliais apaugusio tuščio kambario tylą
suaižo vaikystės būgnelis –

ir aš iš senos etažerės,
iš užmiršto stalčiaus

imu besišypsančią kaukę

ir bėgu, kad upėj lengvą rūbą išskalbčiau,
gėlėtąjį rūbą, išblukusį saulėj,

tiek kartų supurvintą ir sulytą.

Užsidedu vėl savo vaikišką šventinę kaukę

lyg saulės žaismingus akinius

Ir liūdną žvilgsnį slepiu,

ir vainiką pinu vėl iš savo vaikystės vijoklių,

ir vėl, įsimaišius į gatvės minią,

vienatvės regėjimų atsisakius,

Į seną sceną grįžtu,~

ir tiesą iš mano burnos tada išviliok.

URANIJA,
ASTRONOMIJOS,
ASTROLOGIJOS IR
GEOMETRIJOS
MŪZA
(„ASTRONOMIJA“)

Budėk čia, prie Paukščių Tako,
lydėk į pietus,
iš siaurės žemių lakštingalas,
budėk čia, dangaus neaprėpiamą gaubli priglaudus
prie žmogiškos savo širdies.

Bekraštė visatos tamsa,
o tamsoj tarsi pelkės tyloj
nežinia kas ištinka,
todėl mus pasergėk,
kol mažos ir didelės žvaigždės
iš tavo delnų išriedės.

Budėk, kol mes braižom miestus,
kur nors tolimam šviesuly,
ir miglynais aptėškus,
tegu nors per sapną, tegu,
bet parodyk mums šviesą
dangiškų savo akių,
kad tik begalinio dangaus
amžinam paslaptinam gaubly
neprarastumėm tėviškės,
kad tik nepranyktų erdvė širdyje,~
aš tave iš tamsos
savo strofom šaukiu.

Kokį Lietuvos pastatą
puošia šių trijų mūzų
skulptūra? Ką
skulptūra
simbolizuoja?

Sukurkite miniatiūrą
arba nedidelės
apimties esę,
remdamiesi
pasakojimais apie
mūzas.

Pateiktyse Juditos Vaičiūnaitės eilėraščių ciklas
“Mano mūzos”